

Boj, blízkosť, poslanie (11) „Doma i na ceste, ležiac i vstávajúc“ - Životný plán (I)

Duchovný životný plán nie je ani tak „systémom“, ako skôr záväzkom k vzťahu: vzťahu syna so svojím Otcom. A práve tento vzťah je jadrom svätosti.

12.03.2025

„Počúvaj“ – takto sa začína jedna z veľkých modlitieb Starého zákona,

známa ako Shema Israel. Nachádza sa v knihe Deuteronomium a Ježiš ju cituje ako odpoveď na otázku o prvom a najväčšom prikázaní:

„Počúvaj, Izrael: Pán je náš Boh, Pán jediný. A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou.“ (Dt 6,4-5; porov. Mk 12,29-30)

Táto modlitba sa však neobmedzuje len na toto prikázanie. Hovorí aj o dôležitosti každodenných praktických činov, ktoré pomáhajú udržať srdce a myseľ v súlade s Bohom:

„A tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, nech sú v tvojom srdci, poučaj o nich svojich synov a sám uvažuj o nich, či budeš sedieť vo svojom dome, či budeš na ceste, či budeš ležať alebo stáť. Priviaž si ich ako znamenie na ruku, nech sú ako znaky medzi tvojimi očami, a napíš si

ich na veraje svojho domu a na dvere.“ (Dt 6,6-9)

Pre kresťana je to silná výzva k životu v neustálom dialógu s Bohom Otcom, Synom a Duchom Svätým. Svätí a autori duchovnej literatúry vždy odporúčali konkrétne spôsoby, ako tento dialóg živiť – napríklad venovať čas modlitbe a duchovnému čítaniu, pravidelne prijímať Eucharistiu, modliť sa ruženec a zakončiť deň spytovaním svedomia.

S rovnakým praktickým prístupom začal svätý Josemaría už veľmi skoro hovoriť o pláne duchovného života – alebo jednoduchšie, ako sa to vtedy bežne nazývalo, o „životnom pláne“^[1].

Cieľ, predmet a postup

V jednom zo svojich listov Timotejovi povzbudzuje svätý Pavol svojho mladého učeníka k životu zbožnosti a svätosti so športovým duchom:

„Cvič sa v nábožnosti! Lebo telesné cvičenie málo osoží, ale nábožnosť je užitočná na všetko a má prislúbenie pre terajší aj budúci život“ (1 Tim 4,7-8). Aj v iných listoch svätý Pavol pripomína svojim poslucháčom, že Boh chce, aby sme spolupracovali s jeho milosťou, a opäť prirovnáva našu odozvu k športu: „Neviete, že tí, čo bežia na štadióne, bežia síce všetci, ale iba jeden dosiahne víťaznú cenu? Bežte tak, aby ste sa jej zmocnili“ (1 Kor 9, 24)^[2].

V športe, rovnako ako v mnohých iných oblastiach života, je dôležité stanoviť si ciele. Ak niekto chodí do posilňovne len preto, aby sa pozeral okolo seba a robil, čo mu práve napadne, pravdepodobne stráca čas a čoskoro sa začne nudiť alebo, čo je ešte horšie, ublíži si. To isté platí pri učení sa niečoho dôležitého, pri rozvíjaní projektu alebo pri budovaní podnikania. Bez jasných cieľov sa dá ľahko stratiť smer,

rozptýliť sa a premrhať investované úsilie. Keď sa teda pozeráme na svoj život tak, ako ho vidí Boh – so všetkými drobnými udalosťami, ktoré ho tvoria, ale zároveň v jeho celej šírke a hĺbke –, potrebujeme tiež jasný cieľ: stať sa svätými, vedenými a „preniknutými“ milosťou^[3], a pomôcť mnohým ďalším nájsť a zakúsiť radosť zo života v Bohu.

Stanovenie jasných cieľov má však aj svoje obmedzenia. Napríklad na to, aby niekto vyhral šampionát, vybudoval úspešný biznis alebo dosiahol dobré známky, nestačí mať jasno v tom, čo chce. Dobrý výsledok si nevyžaduje len vizualizáciu ambiciózných cieľov, ale aj správny systém. Pre trénera je systémom spôsob, akým vyberá hráčov a vedie tréningy. Pre podnikateľa je systémom spôsob, akým prijíma zamestnancov, vyvíja produktové nápady a realizuje marketingové kampane. Pre študenta je systémom

spôsob, akým si robí poznámky, postupuje podľa plánu čítania a pripravuje sa na skúšky.

V duchovnom živote znamená mať konkrétny plán života niečo ako „systém“, ktorý uľahčuje - hoci by to bolo len odstránením prekážok - pôsobenie Ducha Svätého, ktorý nás vedie a premieňa.^[4] „Výzva k svätosti, adresovaná Ježišom Kristom všetkým ľuďom bez rozdielu, od každého jedného vyžaduje, aby rozvíjal svoj vnútorný život a denne sa cvičil v kresťanských cnostiach.“^[5] Mať ako jasný cieľ život a rast v svätosti je nevyhnutné, aby sme sa vydali týmto smerom. Ak by sme sa však sústredili iba na cieľ, čoskoro by sme sa mohli cítiť znechutení. Pri pohľade na vlastnú nestálosť a slabosť by sme sa mohli ľahko stať netrpezlivými voči sebe samým alebo dokonca voči Bohu, pričom by sme si mohli myslieť, že nie sme dosť dobrí, alebo že Boh nikdy nechcel,

aby sme si kládli také vysoké ciele.
Svätý Pavol nás napríklad
povzbudzuje, aby sme sa neprestajne
modlili (porov. 1 Sol 5,17). No
zároveň je potrebné uvažovať, ako to
dosiahnuť realisticky a udržateľne;
bolo by náročné modliť sa vždy
rovnakým spôsobom, rovnako ako je
ťažké – alebo prinajmenšom
nezdravé – živiť sa len jedným
druhom potravy.

Preto nás svätý Josemaría naliehavo
vyzýval k vernosti životnému plánu,
ktorý predstavuje „duchovnú diétu“
špeciálne navrhnutú a vyváženú pre
ľudí žijúcich vo svete: „ten, kto
dodržiava naše Normy života — kto
sa usiluje ich dodržiavať —, či už v
čase zdravia alebo choroby, v
mladosti i v starobe, keď svieti slnko i
keď zúri búrka, keď mu ich
dodržiavanie nerobí problémy i keď
mu ich dodržiavanie spôsobuje
námahu, ten môj syn je predurčený,

ak vytrvá až do konca: som si istý jeho svätosťou“^[6].

Táto vernosť sa však nedá porovnať s usilovnosťou študenta, ktorý dosahuje dobré známky, lebo venuje čas učeniu. V oblasti milostí - hoci osobné úsilie zohráva svoju úlohu - veci fungujú trochu inak než v prirodzenom poriadku. Svätosť, vznešenosť, ku ktorej nás Boh povoláva, sme už hojne dostali ako dar a neprestajne nám ju dáva nanovo, výlučne ako niečo nezaslúžené, predovšetkým prostredníctvom sviatostí. Preto sa nevyžaduje ani tak heroická sila, ale skôr veľká pokora: chudoba ducha a vďačnosť za všetko, čo nám Boh dáva. On túži po čoraz väčšej dôvernosti a súlade s nami, chce, aby sme sa opierali predovšetkým o neho a nechali sa premieňať jeho milosťou. A práve toto úsilie o udržiavanie neustáleho dialógu so živým Bohom, ktorý prebýva v našom vnútri, je

samotnou podstatou svätosti. Z tohto pohľadu nie je duchovný životný plán v žiadnom prípade nejakým systémom; je skôr záväzkom hlboko zakoreneným v našom vnútri – záväzkom k vzťahu: vzťahu syna so svojím Otcom. A tento vzťah je jadrom svätosti.

Vedení Duchom

Nevyhnutné úsilie, ktoré si vyžaduje nasledovanie životného plánu, so sebou prináša určité riziká, na ktoré je dobré byť pripravený. Jedným z nich je, že môžeme venovať príliš veľkú pozornosť samotnému dodržiavaniu plánu a príliš malú pozornosť vzťahu, ktorý má tento plán podporovať. Inými slovami, môžeme zabudnúť, že osobná svätosť nie je výsledkom série úkonov, ktoré vykonávame, ale premenou, ktorú v každom z nás môže vykonať len Duch Svätý: „Buď často v styku s Duchom Svätým, Veľkým Neznámym,

ktorý ťa má posväcovať. Nezabúdaj, že si Božím chrámom — Božský Utešiteľ prebýva v strede tvojej duše. Počúvaj ho a poslušne nasleduj jeho vnuknutia“^[7].

Úloha Ducha Svätého nespočíva len v tom, že nám pomáha a sprevádza nás v našej snahe stať sa svätými; vidieť to takto by znamenalo vnímať veci obrátene. On je prvotným motorom, vodcom, samotnou architektúrou našej svätosti^[8]. Dá sa dokonca povedať, že nie je možné rásť v svätosti len tým, že si zostavíme plán. Nielen preto, že tento cieľ presahuje naše sily, ale aj preto, že presne nevieme, v čom spočíva a akú podobu by naša svätosť mala mať: ako kráčame životom (a niekedy dokonca len počas jedného dňa!), odhaľuje sa nám ako niečo úplne iné – oveľa lepšie a krajšie –, než sme si na začiatku predstavovali. Preto lipnutie na príliš presnej predstave o „našej svätosti“ by sa

mohlo stať dokonca prekážkou pre dielo Ducha Svätého v našej duši.

Samozrejme, v životoch svätých sa nachádza mnoho spoločných prvkov, pretože svätosť je umeleckým dielom Ducha Svätého, ktorý v nás formuje Krista a vedie nás k Otcovi^[9]. Okrem toho ten istý Duch inšpiroval v Cirkvi rôzne charizmy a spirituality a poskytol konkrétne cesty, ktorými môžeme kráčať. No aj špecifické povolanie v Cirkvi – či už povolanie do Diela, alebo príslušnosť k akejkoľvek inej duchovnej rodine – nevyčerpáva tvorivosť Ducha Svätého a neodstraňuje jedinečné črty každej osoby. Naopak, každá z týchto ciest ponúka prostriedky na očistenie a povznesenie týchto črt. Preto nám Otec napísal: „Duch Diela, tak ako Evanjeliá, neprekrýva našu osobnosť ale ju oživuje: je to semiačko, ktoré má rásť v zemi každého z nás“^[10].

Svätý Josemaría si toho bol veľmi dobre vedomý, keď vytváral plán duchovného života pre svoje deti v Opus Dei. Bez toho, aby znižoval dôležitosť konkrétnych prejavov zbožnosti, napísal: „Nemali by sme ich však premeniť na strnulé normy, tesné škatulky; naopak, to všetko by malo predstavovať pružný denný plán, prispôsobený postaveniu človeka, ktorý žije medzi ľuďmi, ktorý intenzívne pracuje a má svoje spoločenské povinnosti a vzťahy, ktoré by nemal zanedbávať; pretože tam pokračuje tvoje stretávanie sa s Bohom. Tvoj životný plán by mal byť ako gumená rukavica, ktorá sa dokonale prispôsobí ruke, na ktorej je navlečená“^[11]. V tomto zmysle tiež hovorieval, že v Diele „je možné kráčať cestou mnohými spôsobmi. Dá sa ísť napravo, naľavo, kľukatou cestou, chodiť pešo, ísť na koni. Existuje stotisíc spôsobov, ako ísť po Božej ceste: podľa okolností bude pre každého záväzné, lebo mu to ukladá

jeho svedomie, nasledovať jeden alebo druhý z týchto spôsobov. Jediné, čo je potrebné, je neschádzať z cesty“^[12].

No práve preto, že naša svätosť je niečo krajšie a osobnejšie než akýkoľvek všeobecný protokol, plán duchovného života je v skutočnosti prostriedkom svätosti. Každodenné chvíle modlitby a duchovného čítania, časté prijímanie sviatostí, duchovné sprevádzanie a neustála formácia... všetky tieto veci majú obrovský význam, aj keď svätosť nespočíva iba v ich vykonávaní. Sú to spôsoby, ktorými udržujeme neustály dialóg s Bohom, zvykáme si na jeho neviditeľnú prítomnosť v našom živote, počúvame ho a ochotne nasledujeme jeho vnuknutia; sú to spôsoby, ktoré nás v konečnom dôsledku vedú k tomu, aby sme „zostali v jeho láske“ (porov. Jn 15,9).

Rozdiel medzi týmito prostriedkami a prvenstvom pôsobenia Ducha Svätého by sa mal odrážať aj v duchovnom sprevádzaní, ktoré prijímame a ktoré ponúkame iným. Najmä keď začíname kráčať po tejto ceste, potrebujeme sa usilovať o získanie návykov, ktoré upevnia náš plán duchovného života. No už od začiatku, a stále viac, by sme si mali všímať aj osobnejšie a vzťahové aspekty: Čo mi hovorí Duch Svätý? Je v mojej modlitbe prítomný dialóg a láska? Naozaj hľadám Pána? Kde bolo moje srdce počas svätej omše alebo keď som sa modlil svätý ruženec? Stalo sa moje každodenné čítanie Evanjelia stretnutím s Ježišom? Bola moja návšteva Najsvätejšej sviatosti návštevou niekoho, koho milujem? Snažil som sa odpovedať na vnuknutia Ducha Svätého?

Čím viac budeme vnímaví na jemné pôsobenie Ducha Svätého v našom

srdci, tým viac pokoja a radosti nájdeme v žití nášho životného plánu. Aby sme to znázornili obrazne: uvedomíme si, že Boh chce, aby sme boli ako tréneri, ktorí si kladú vysoké ciele, no zároveň milujú hru a svojich hráčov; ako podnikatelia, ktorí si užívajú podnikateľské dobrodružstvo, túžia slúžiť druhým a podporovať svojich zamestnancov; alebo ako študenti, ktorí s nadšením objavujú nové oblasti poznania. Práve takouto cestou nás vždy chcel viesť náš Otec: „Nechaj sa viesť milosťou! Dovoľ svojmu srdcu vzlietnuť! Lebo ak je pravda, že srdce človeka má sklon k nízkym veciam, má tiež krídla, aby vzlietlo vysoko, až k Božiemu Srdcu“^[13].

Prečítajte si pokračovanie tejto časti
„Stavať na skale“ - Životný plán (II)

[1] Porov. sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, čč. 149-153; E. Álvarez, «Plan de vida», en *Diccionario de San Josemaría Escrivá de Balaguer*, Burgos, Monte Carmelo, 2013 (voz disponible en opusdei.org/es/article/plan-de-vida-opus-dei-diccionario-san-josemaria).

[2] Porov. taktiež Flp 3,13-14; 2 Tim 4,7-8.

[3] „Často sa cítiš zaplavený, opitý Božou milosťou: aký veľký hriech, ak neodpovieš!“ (Sv. Josemaría, *Vyhňa*, č.1007).

[4] Porov. Rim 8,14-17; 2 Kor 3,18.

[5] Sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 3.

[6] Sv. Josemaría, *List* 2, č. 59.

[7] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 57.

[8] Porov. J. Philippe, *V škole Ducha Svätého*, Komunita Blahoslavenstiev, 2012, Kap. 1.

[9] Porov. Rim 8,9-16; Ef 2,18.

[10] F. Ocáriz, Pastoračný list z 09-01-2018, č. 11.

[11] Sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 149.

[12] Sv. Josemaría, *List 10*, č. 19.

[13] Sv. Josemaría, Poznámky z jedného rodinného stretnutia v Santiago de Chile, 29-06-1974, citované v *Catequesis en América* (1974), roč. II, s. 45 (AGP, biblioteca, P04).

Oskari Juurikkala

dev.opusdei.org/sk-sk/article/boj-
blizkost-poslanie-11-doma-i-na-cest-
leziac-i-vstavajuc-zivotny-plan-i/
(08.08.2025)